

YOSHLARNING HUQUQIY MADANIYATINI OSHIRISHDA MA'NAVIYATNING
O'RNI

Valiyeva Parizoda Dilshod qizi

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti Tarix fakulteti "Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi" yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada yoshlarning huquqiy madaniyatini shakllantirish va rivojlantirish jarayonida ma'naviyatning tutgan o'rni keng tahlil qilinadi. Maqolada huquqiy ong, huquqiy bilim va huquqiy xulq-atvor tushunchalarining mazmuni ochib berilib, ularning ma'naviy qadriyatlar bilan uzviy bog'liqligi asoslab beriladi. Shuningdek, yoshlar tarbiyasida ma'naviy muhitning ahamiyati, uning huquqbuzarliklarning oldini olishdagi roli ham yoritilgan. Zamonaviy jamiyatda yuzaga kelayotgan muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari ilmiy asosda tahlil qilingan.*

Kalit so'zlar: *huquqiy madaniyat, ma'naviyat, huquqiy ong, yoshlar tarbiyasi, huquqiy bilim, axloqiy qadriyatlar, ijtimoiy mas'uliyat.*

Аннотация: *В данной статье всесторонне анализируется роль духовности в формировании и развитии правовой культуры молодежи. Раскрывается сущность правового сознания, правовых знаний и правового поведения, а также обосновывается их тесная взаимосвязь с духовными ценностями. Особое внимание уделяется значению духовной среды в воспитании молодежи и ее роли в предупреждении правонарушений. Также рассматриваются современные проблемы и предлагаются научно обоснованные пути их решения.*

Ключевые слова: *правовая культура, духовность, правовое сознание, воспитание молодежи, правовые знания, нравственные ценности, социальная ответственность.*

Annotation: *This article comprehensively examines the role of spirituality in the formation and development of legal culture among youth. It explains the essence of legal consciousness, legal knowledge, legal behavior and substantiates their close connection with spiritual values. Particular attention is given to the importance of the spiritual environment in youth education and its role in preventing offenses. The article also analyzes current challenges and proposes scientifically grounded solutions.*

Keywords: *legal culture, spirituality, legal consciousness, youth education, legal knowledge, moral values, social responsibility.*

Bugungi kunda globallashuv jarayonlari jadallashib borayotgan bir sharoitda jamiyat taraqqiyoti yoshlarning har tomonlama yetuk bo'lib shakllanishiga bevosita bog'liqdir.

Ayniqsa, ularning huquqiy madaniyatini yuksaltirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Huquqiy madaniyat shaxsning qonunlarga ongli munosabati, huquq va majburiyatlarini anglab yetishi hamda ularga amal qilishi bilan tavsiflanadi.

Ushbu jarayonda ma'naviyat muhim va hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo'ladi.

Huquqiy madaniyat jamiyat a'zolarining huquqiy bilimlari, huquqiy ong darajasi hamda qonunlarga rioya etish ko'nikmalarining uyg'unlashgan tizimi sifatida namoyon bo'ladi.

U shaxsning nafaqat qonunlarni bilishi, balki ularga ongli ravishda amal qilishi, o'z huquq va majburiyatlarini chuqur anglab yetishi bilan belgilanadi. Huquqiy madaniyat yuksak darajada shakllangan jamiyatda qonun ustuvorligi ta'minlanadi, huquqbuzarlik kamayadi va ijtimoiy barqarorlik mustahkamlanadi. Shunday ekan, yoshlar orasida huquqiy madaniyatni shakllantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ma'naviyat esa insonning ichki dunyosi, axloqiy qarashlari, e'tiqodi va qadriyatlarini o'zida mujassam etuvchi muhim omildir.

Ma'naviy jihatdan yetuk shaxs halollik, adolat, mas'uliyat va vatanparvarlik kabi fazilatlarni o'zida shakllantiradi. Aynan mana shu fazilatlar insonning huquqiy xulq-atvoriga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun ham ma'naviyat huquqiy madaniyatning poydevori sifatida qaraladi.

Huquqiy madaniyat va ma'naviyat o'zaro chambarchas bog'liq bo'lib, biri ikkinchisini to'ldiradi, ma'naviyat qadriyatlari yuksak bo'lgan yoshlar qonunlarni buzishga moyil bo'lmaydi, balki ularga hurmat bilan qaraydi va jamiyatda o'z o'rnini anglab yetadi va bunday yoshlar boshqalarning huquqlarini hurmat qiladi, ijtimoiy mas'uliyatni his etadi hamda jamiyat taraqqiyotiga ijobiy hissa qo'shadi.

Buni hisobga olib aytish mumkinki, huquqiy madaniyatni shakllantirish jarayoni faqat huquqiy bilim berish bilan cheklanib qolmasdan, balki ma'naviy tarbiya bilan uzviy bog'liq holda olib borilishi zarur negaki yoshlar tarbiyasida ma'naviyat alohida o'rin tutadi, chunki yoshlar jamiyatning eng faol va kelajagini belgilovchi qatlamidir, ularning dunyoqarashi, qadriyatlari va hayotga bo'lgan munosabati jamiyat taraqqiyotiga bevosita ta'sir ko'rsatadi va shu sababli oilada sog'lom ma'naviy muhitni shakllantirish, ta'lim muassasalarida tarbiyaviy ishlarni kuchaytirish hamda milliy va umuminsoniy qadriyatlarni yoshlar ongiga singdirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Bu esa o'z navbatida ularning huquqiy madaniyatini yuksaltirishga xizmat qiladi. Mamlakatimizda ham yoshlarning huquqiy madaniyatini oshirish va ma'naviy tarbiyasini kuchaytirish borasida keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, ta'lim tizimida huquqiy bilimlarni oshirishga qaratilgan fanlar joriy etilib, yoshlar o'rtasida huquqiy savodxonlikni yuksaltirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Shuningdek, ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tizimli tashkil etish, yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish bo'yicha turli dasturlar amalga oshirilmoqda. Davlat siyosatida yoshlar masalasi ustuvor yo'nalish sifatida belgilanib, ularning huquq va manfaatlarini himoya qilish, ijtimoiy faolligini oshirish hamda barkamol avlodni tarbiyalashga qaratilgan chora-tadbirlar izchil davom ettirilmoqda. Bugungi kunda yoshlar orasida huquqiy madaniyatni rivojlantirishga to'sqinlik qilayotgan ayrim muammolar ham mavjud, jumladan, huquqiy savodxonlik darajasining yetarli emasligi, ijtimoiy tarmoqlar va ommaviy axborot vositalarining salbiy ta'siri, shuningdek, ma'naviy qadriyatlarga e'tiborning pasayishi shular

jumlasidandir, ushbu omillar yoshlarning huquqiy ongiga salbiy ta'sir ko'rsatib, ayrim hollarda huquqbuzarliklarga olib kelishi mumkin, bundan kelib chiqib shuni aytish mumkinki, yoshlarning huquqiy madaniyatini oshirish masalasi bugungi kunning eng dolzarb vazifalaridan biridir, chunki aynan yoshlar jamiyatning kelajagini belgilovchi kuch hisoblanadi.

Agar yosh avlod huquqiy jihatdan savodli va ongli bo'lsa, jamiyatda qonun ustuvorligi ta'minlanadi va turli huquqbuzarliklarning oldi olinadi. Buni ta'minlash maqsadida olib borilayotgan islohotlar yoshlar uchun katta imkoniyatlar yaratmoqda.

Biroq, natijaga erishish uchun oila va jamiyat a'zolari bu masalaga befarq bo'lmasligimiz kerak. Chunki yoshlarning bugungi tarbiyasi ertangi jamiyatning qanday bo'lishini belgilaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi Qonuni. –2016. –3–10-moddalar.
2. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. –Toshkent, 2020. –5–12-moddalar.
3. Sh.M.Mirziyoyev. "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz". –Toshkent: O'zbekiston, 2017. –45–60-betlar.
4. N.Jo'rayev. "Ma'naviyat asoslari". –Toshkent: Ma'naviyat, 2019. –55–70-betlar.